

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunei.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunei tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICĂȘCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

—
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Biblioteci de popularizare.

„Biblioteca Semănătorul“.

Toți cetitorii acestei reviste cunosc parabola semănătorului. Să ne-o amintim acum, când „a eșit semănătorul să samene“ și să o aplicăm pentru împrejurările dela noi!

Îmi vine a crede, că în privința cărților de popularizare ar trebui să schimbăm parabola în felul următor: A fost odată un om și omul acesta a avut o țarină. Și țarina lui eră un pământ bun și nu trebuia decât să samene cineva, ca să producă fiecare grăun'e o sută de grăunțe. Dar a rămas țarina nesămănată și a năpădit-o spinii și, ca peste locurile nelucrate, treceau carele oamenilor lucrători, încât s'a făcut întreagă numai căi și veniau paserile ceriului și culegeau semințele ce se scuturau pe ele. — Iar dacă întrebau vecinii de ce nu se lucrează țarina se răspundeă: „Nu se lucrează fiind că nu avem semăntă și dacă am semăna-o spinii vor năpădi semănta, grăunțele vor cădea pe cale și între pietri și va fi zădarnică toată truda semănătorului“.

*

De fapt la noi s'a făcut prea puțin, ca să străbată cartea și știința în popor. Mulțimea satelor a rămas necultivată nu pentru că ar fi respins slova aducătoare de cunoștințe, ci fiindcă nu i-a dat-o nimeni. — La „Asociațiunea“ din Sibiu, unde s'a pornit o astfel de activitate pentru răspândirea broșurilor estine în popor, s'a sistat orice lucrare înainte de a vedea întreg lanul înverzit. Și într'o țarină mare și mănoasă nici nu este de-ajuns să samene un singur semănător.

Prima piedecă, care s'a pus în calea cultivării poporului a fost lipsa cărților estine — și ca să ne exprimăm mai precis — lipsa cărților bune, a unei colecțiuni, în care să găsească oricine pe lângă câțiva fileri hrana sufletească trebuincioasă. — Căci să nu pierdem din vedere, că poporul nu poate fi altfel decât cum sunt conducătorii lui. În satele în cari podoaba casei parohiale și a școale este bibliotecă din ele, s'ar putea constata cu date statistice, că și țaranii cetesc mai mult; și iarăși, în satele în cari intelectualii nu au cărți pe la casele lor, în cari ciugulirea celor câteva știri de

actualitate, aduse de cutare sau cutare ziar, este singura hrană sufletească a conducătorilor satului, vom putea constata că nici țarani nu cetesc. Și când ne gândim, că nici intelectuali satului nu au putut ajunge la cărți estine, să nu ne mirăm că lipsesc cărțile din popor.

La popoarele streine, și indeosebi la Germani și Englezi, bibliotecile estine, bibliotecile de popularizare, aduc pentru sume bagatele de câțiva pfenigi, cele mai însemnate opere ale scriitorilor indigeni și străini. Aceste biblioteci mici, pun baza bibliotecilor mari. Studentul german cumpără din aceste colecții estine, și-și înfiripă prima bibliotecă, care este chiagul bibliotecii de mai târziu. Și nu rare ori găsiți în case private, în casele învățătorilor modest plătiți, biblioteci de mii de volume, cari ar face cinste ori cărui intelectual dela noi.

Să cercăm să pătrundem prin casele oamenilor dela noi și să le cău'am bibliotecă. Ce vom afla în ea? Cărți elegant și luxos legate în piele și aurite la tocuri; opere complete din cutare sau cutare autor clasic, (mai ales streini, căci autorii streini sunt edați în ediții luxoase și pe deasupra destul de estine), albume luxoase de zeci de coroane și lângă ele, mai la o parte, pleavă literară, venin pentru simțul bun și pentru suflet. Vom găsi cele mai multe dintre aceste cărți netăiate, dacă sunt broșate, și cu călcăiul țepăn încât nici nu le putem deschide, dacă sunt legate. Și este ușor de înțeles, căci aceste cărți s'au cumpărat pentru decor și nu fiindcă ele ar fi fost reclamate de vre-o necesitate sufletească. Bibliotecile de popularizare, bibliotecile estine, nu au loc în astfel de magazin elegant, căci prin exteriorul lor puțin pretențios nu se fac vrednice de aceasta societate. Dar vom găsi cărțile estine acolo, unde se cetește și se studiază, le vom găsi acolo, unde rafturile cu cărți, și dacă nu sunt prea elegante, sunt reclamate de un îndemn sufletesc.

Aici zace importanța cea mare a bibliotecile estine. Cărțile acestor biblioteci sunt primi conducători ai tinerilor cetitori, ele introduc tinerimea în cunoșterea preocupărilor sufletești a contemporanilor, și tot ele deschide olimpul clasiceilor. Prin formatul lor însoțesc cetitorul în tot

locul și seamăna cunoștințe folositoare tuturor. Ele sunt baza bibliotecilor cetite, bibliotecilor folositoare.

Toate casele mai mari de editură au început să tipărească biblioteci eftine; dar la noi, între împrejurările modeste între cari trăim, abia acum se face primul început. Și fără îndoială, se simte și la noi lipsa colecției, care din „vraful ziarelor și revistelor“ va selecționă și edită lucrările de valoare „vrednice să fie tetdeauna la îndemâna cetitorilor“. N'avem decât să răsfoim colecțiile ziarelor și revistelor de ani de zile, și vom rămâne uimiți câte comori stau îngropate în ele. Și vai, puțin folos avem noi de comorile îngropate! Ici-colea dacă mai sar din ele limbi de foc, și câte un plagiator își pune numele în circulație semnându-le. Va trebui deci să adunăm tot ce este de valoare și să punem permanent la îndemâna celor dornici de o hrană sufletească.

Vom vedea atunci că nu ne lipsește nici semănța, va trebui numai să o adunăm de prin unghițele coșurilor și magazinelor în cari stă pierdută, și se va dovedi, că este pământ bun acela pe care cade, și nu vor putea să o năpădească nici spini, nici nu va cădea în cale și vremea va fărâmița și pietrile în care astăzi, din lipsă de umezială, nu poate încolți sămânța.

„Biblioteca Semănătorul“ să adune semănța bună, să o samene și avem speranța, că fiecare sămânță va răsplăti însulit!

Stați în ajutor Semănătorului, care a eșit să samene!

S.

Sinodul eparhial.

Ședința V.

ținută la 19 apr. (2 maiu) 1916 la oarele 10 a. m.

Președinte: P. S. Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp; Notar: Romul Veliciu.

Nr. 41. Se cetesc protocoalele ședințelor III. și IV.

Și se verifică.

Nr. 42. Prezidiul prezintă următoarele esibite, întrate la Sinodul eparhial:

1. Rugarea profesorului seminarial Dr. Iustin Suci, pentru a i-se acordă un adaus de scumpete corespunzător.

2. Rugarea văd. Sofia Comloșan din Rontău, prin care cere, renovarea edificiilor și gardurilor dela fundațiunea Goldiș din Rontău

Se predau comisiunii petiționare.

Nr. 43. Se mai prezintă raportul Consistoriului arădan cu provocare la însărcinarea primită prin concludul de sub No 14/1910, referitoare la alegerea referentului pentru fondul diecezan de ajutorare a preoțimei din dieceza noastră

Se predă comisiunii bisericesti

Nr. 44. La ordinea zilei urmează continuarea desbaterii asupra propunerii comisiei școlare în chestia înființării și deschiderii preparandiei de fete din Arad, care propunere sună astfel: „Considerând, că în urma războiului a scăzut în mod simțitor numărul învățătorilor, de altă parte după războiu nu va fi nici sucreștența necesară, Consistoriul se însărcinează de-a înființa preparandia de fete cu începerea anului școlar 1916/1917 din resursele sale proprii.“

Față de aceasta propunere deputatul Vasilie Mangra face următoarea contrapropunere: „Consistoriul din Arad se însărcinează a face toate demersurile pentru înființarea și deschiderea preparandiei gr. or. române de fete în Arad, cu începerea anului școlar 1916/1917, iar încât aceasta nu s'ar putea din mijloacele proprii, să ceară trebuinciosul ajutor de stat“.

Deputatul Vasilie Goldiș primește propunerea comisiei cu aceea, ca din textul propunerii să se lase afară, că „din resursele sale proprii.“

Comisiunea școlară în urma acesteia își modifică propunerea în înțelesul amintit de deputatul Vasilie Goldiș, și după ce se pune la vot propunerea comisiei și contra propunerea deputatului Vasilie Mangra, sinodul primind propunerea comisiei aduce următorul conclud:

Consistoriul din Arad se însărcinează de-a înființa preparandia de fete cu începerea anului școlar 1916/17.

Fiind timpul înaintat ședința se ridică și cea următoare se anunță pe după amezi la 4 oare, cu referadele restante ale comisiei.

Dr Romul Veliciu m. p.
notar.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința comisiei sinodale autenticătoare, ținută la 30 aprilie (13 maiu) 1916.

Ioan I. Papp m. p.

episcop-președinte.

Roman R. Ciorogariu m. p. Vasile Beles m. p.

Petu Prufia m. p. Dr. Cornel Iancu m. p.

Iosif Moldovan m. p.

Sedința VI.

ținută la 19 aprilie (2 mai) 1916, la oarele
4 p. m.

Președinte: P. S. Sa Dl. Episcop diecezan Ioan
I. Papp; Notar: Florian Roxin.

Nr. 45. Se prezintă cererea de concediu
a deputatului Pavel Rotariu,
Concediul cerut se acordă.

Nr. 46. Urmează la ordinea zilei raportul
gen. al Consistoriului din Oradea-mare ca senat
epitropesc. Raportor Nicolae Rocsin. Cetindu-se
raportul

Se ia la cunoștință atât în general cât și în spe-
cial și se decide a se adnexa la protocol sub H.

Nr. 47. Tot acel raportor prezintă socio-
țile diferitelor fundațiuni administrate de Cons.
din Oradea-mare, ș. a.:

Fundațiunea Dr. George Popa.

Starea la finea anului 1914 . . . cor.	2.424.20
Intrate în în 1915 . . . . . „	133.40
De tot: . cor.	2.557.60
Eșite . . . . . „	1.73
Starea la finea anului 1915 . . . cor.	2.555.87

II. Fundațiunea George Lazar și soția Hermina.

Starea la finea anului 1914 . . . cor.	6.423.86
Intrate în 1915 . . . . . „	481.79
De tot: . cor.	6.905.65
Eșite . . . . . „	3.98
Starea la finea anului 1915 . . . cor.	6.901.67

III. Fundațiunea Zaharie Mihoc și soția.

Starea la finea anului 1914 . . . cor.	11.787.14
Intratele în 1915 . . . . . „	655.13
De tot: . cor.	12.442.27
Eșite . . . . . „	271.51
Starea la finea anului 1915 . . . cor.	12.170.76

IV. Fundațiunea Teodor Oancea.

Starea la finea anului 1914 . . . cor.	2.879.48
Intrate în 1915 . . . . . „	191.26
De tot: . cor.	3.070.74
Eșite . . . . . „	1.92
Starea la finea anului 1915 . . . cor.	3.068.82

V. Fundațiunea Zsiga.

Venite . . . . . cor.	23.463.76
Spese . . . . . „	21.401.38
Starea la finea anului 1915 . . . cor.	2.062.38

Sinodul ia la cunoștință socioțile prezentate și se
dă Consistoriului absolutul îndatnat.

Nr. 48. Raportul aceluiași Consistoriu des-
pre socioata internatului din Beiuș

Se ia la cunoștință.

Nr. 49. Tot comisiunea epitropescă pre-
zintă raportul comisiunei sinodale de controlă
emisă pentru Consistoriul din Oradea-mare
Se ia la cunoștință.

Nr. 50. Raportul Consistoriului din Ora-
dea-mare ca senat epitropesc despre folosirea
budgetului fixat pe anul 1915

Se ia la cunoștință.

Nr. 51. Referitoriu la raportul Consisto-
riului din Orade în afacerea casei consistoriale
din strada Capușinilor, comisiunea având în
vedere, că dupăce desbaterea și arangiarea de-
finitivă a acestei afaceri reclamă timp mai în-
delungat propune, și

Sinodul amână rezolvirea ei pe sesiunea sinodală
proximă.

Nr. 52. Consistoriul din Oradea-mare pre-
zintă literile fundamentale pentru fundațiunile
„George Lazar“ și „Teodor Oancea“

Se remit aceluiași Consistoriu ca să le revi-
dieze și întrucât reclamă necesitatea, să le redacteze
în cadrul regulamentelor noastre astfel, ca să nu obvină
contrazicere între cutare dispoziție a fondatorilor și a
regulamentelor consistoriale. Literile fundamentale se
vor prezenta prin Consistoriul din Oradea-mare Guvernului
spre aprobare și numai după aceea se vor subșterne
acestui sinod.

Nr. 53. Comisiunea bisericească prin ra-
portorul ei Mihaiu Lucața prezintă propunerea
Consistoriului din Arad referitoare la îndeplinirea
definitivă a postului de referent pe viață la
fondul diecezan pentru ajutorarea preoțimei
diecezane

Sinodul decretează îndeplinirea acestui post în
sesiunea sinodală actuală și alegerea se va pune la
ordinea zilei în ședința proximă.

Nr. 54. Comisia organizatoare prin rapor-
torul Dr. Nestor Oprean prezintă raportul de
sub Nr. 1403/1915 al Consistoriului din Ora-
dea-mare în afacerea disciplinară a referentului
său ajutător Dr. A. Oltean

Dupăce comisia constată, că Dr. A. Oltean a în-
cetăat a mai fi funcționar bisericesc, procedura disci-
plinară contra dânsului — devenită fără obiect — se
sistază.

Nr. 55. Acelaș raportor prezintă raportul
de sub Nr. 1945/1915 al Consistoriului din
Arad, în chestia ameliorării dotațiunei proto-
presbiterilor

Sinodul la propunerea comisiunii acceptând pro-
punerile Consistoriului, aduce următorul concluz:

Dotațiunea protopresbiterilor de pe teritoriul între-
gei dieceze arădane, pe lângă ajutorul de 1000 cor. pe
care îl primesc azi, se ameliorează anual cu câte 2000
cor. anual.

Pentru acoperirea sumei trebuincioase de 36.000
cor. și anume: pentru Consistoriul din Arad 24.000
cor., iar pentru Cons. din Oradea-mare 12.000 cor.
Consistoriul din Arad va cere dela Guvern retribuți-
unea de 2000—2000 cor.

Retribuțiunea se va pune în curgere numai după ce va intra delă Guvern ajutorul spre acest scop.

Nr. 56. Raportul de sub Nr. 6625/1915 al Consistoriului din Arad în chestia regulării taxelor de excursiuni și esmisiuni oficiale fiind în legătură organică cu proiectul de normativ pentru regularea aceluiași taxe la Consistoriul din Oradea-mare, comisiunea organizatoare propune, iar sinodul enunță următorul conclud:

Având în vedere necesitatea supremă pentru regularea taxelor amintite,

Având în vedere, că chestia ameliorării dotației protopresviterilor este pendentă de acordarea sumei necesare din partea Guvernului,

Sinodul — pe lângă susținerea concludului său Nr. 89/1915 — îndrumă ambele Consistoare, ca, la proxima sesiune ordinară să prezinte în conțelegere reciprocă un proiect uniform de regulare provizorie a taxelor de excursiuni și esmisiuni în toate afacerile de iurisdicțiune și administrațiune de orice natură.

Nr. 57. Urmează referada aceleiași comisiuni asupra raportului de sub Nr. 1706/1915 al Consistoriului din Arad, pre lângă care a prezentat proiectul de Regulament referitoriu la administrarea fondului diecezan pentru ajutoarea preoțimeii

Sinodul primește proiectul de regulament în general, iar la desbaterea specială asemenea primește toate propunerile comisiei referitoare la corectarea și întregirea acestui proiect. Totodată enunță tipărirea acestui regulament ca adnex la acest protocol sub lit. I și dispune punerea lui în aplicare.

Nr. 58. Asupra raportului Consistoriului din Oradea-mare în afacerea sediului ppbiterului din tractul Orăzii-mari, la propunerea comisiei și în considerarea situațiunei date, pe lângă aprețierea motivelor invocate din partea sinodului protopresbiteral și a comitetului parohial concerninte

Sinodul admite, ca actualul protopresbiter al Orăzii-mari — fără prejudecare pentru viitor — să ocupe și pe mai departe parohia din Oradea-mare-Velence.

Avizează însă Consistoriul delă Oradea-mare, ca în urma acestui conclud, după renunțarea ppbiterului A. Horvath la parohia centrală, să facă demersurile pentru îndeplinirea acelei parohii.

Fiind timpul înaintat ședința se ridică la oara 6 $\frac{1}{2}$ anunțându-se proxima pe mâne la oara 9, când se va efeptui alegerea de referent al fondului diecezan pentru ajutoarea preoțimeii diecezane și se vor rezolv și alte afaceri ce mai avem pentru sesiunea actuală.

Florian Roxin
notar.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința comisiei sinodali de autenticare, ținută în Arad, la 30 Aprilie (13 Maiu) 1916.

Ioan J. Papp m. p.

episcop-președinte.

Roman Ciorogariu m. p.   *Petru Truția* m. p.

V. Beleş m. p.   *Dr. C. Iancu* m. p.

Iosif Moldovan m. p.

Sedința VII.

ținută la 20 aprilie (3 maiu) 1916 la oara 9 a. m.

Președinte: P. S. S. Domnul Episcop diecezan *Ioan I. Papp*; Notar: *Iosif Moldovan*.

Nr. 59. Înainte de a intra în ordinea de zi, deputatul Dr. George Popa propune, și

Sinodul dispune, ca pe viitor toate protocoalele ședințelor sinodale și regulamentele în vigoare să steie la dispoziția deputaților sinodali pe masa biroului, ca astfel deputații sinodali să le poată conzultă în cursul desbaterilor. Executarea să conrede Consistoriului din Arad.

Nr. 60. Tot deputatul Dr. George Popa propune: Sinodul să roage pe P. S. S. Domnul opiscop ca prezidentul sinodului, să binevoiască a se îngriji, ca comisia emisă prin concludul 74 din 1915 în meritul staveririi venitelor fondurilor comune întrunindu-se, se compună elaboratul cerut prin concludul 73 din 1915 în așa timp, ca afacerea la proxima sesiune sinodală să se poată rezolv meritoric.

După deslușirile date de P. S. S. Domnul Episcop prezident

Sinodul primește propunerea, re alegând în cea comisiune pe deputații Dr. George Popa și Petru Ionașiu și întregindu-o cu deputații: Nicolau Roxin, Dr. Aurel Cioban și Cornel Ardelean.

Nr. 61. Urmând la ordinea zilei alegerea de referent la fondul diecezan pentru ajutoarea preoțimeii diecezane, la propunerea prezidiului

Sinodul alege comisia de scrutinare în persoanele deputaților Vasiliu Mangra, Dr. Georgiu Popa și Dr. Aurel Pința.

Nr. 62. Trecând la însuși actul alegerii, prezidiul face apel nominal, la care răspund 35 deputați prezenți, punând fiecare câte o ședulă de votare în urna înainte pregătită.

După încheierea votării, numărându-se ședulele se constată, că numărul lor corespunde cu numărul votașilor și că majoritatea absolută este 18 voturi.

Cu aceste urna cu ședulele de votare se predă comisiei de scrutinare pentru constatarea rezultatului, iar ședința se suspende.

Nr. 63. Terminând comisiunea afacerea de scrutinare, ședința se redeschide și raportul aceleia Dr. Georgiu Popa arată, că s'au dat 35 voturi, din cari diaconul Ioan Cioara a întrunit 33, iar două ședule au fost albe

Pe baza acestui rezultat prezidiul proclamă pe diaconul Ioan Cioară de referent ales pe vieată la fondul diecezan pentru ajutoarea preoțimeii diecezane din dieceza Aradului, cu salar de 2400 cor. și relut de cortel de 600 cor., solvind din fondul diecezan pentru ajutoarea preoșilor din dieceza.

Nr. 64. Comisiunea epitropească prin referentul său Nicolau Roxin referează asupra bugetului Consistoriului din Arad pe anul 1916

canalizare și p. apă	300.—	300.—
17. Diurne și viatic deput. sinodali . . .	3.000.—	3.000.—
18. Diurne și viatic deput. congresuali . . .	3.000.—	3.000.—
19. Diurne și viatic la comisii și esm. . . .	200.—	200.—
20. Subvenția văduvei Milca Bodea . . .	96.—	96.—
b) extraordinare:		
21. Spese neprevăzute	400.—	400.—
22. Dotarea fondului de pensuni pentru profesorii inst. teol.-ped. și funcționarii Consist. din Arad . . .	10.000.—	10.000.—
Total:	59.450.—	62.140.—

Recapitulare:

I. Senatul bisericesc . . .	39.700.—	41.100.—
II. Senatul școlar . . .	76.640.—	81.840.—
III. Senatul epitropesc . . .	59.640.—	62.140.—
Suma speselor:	175.800.—	185.080.—

Bilanț:

A) Venite (acoperire) . . .	161.030.70	174.289.89
B) Spese	175.800.—	185.080.—

Deficit: 14.769.30 10.790.11

care se va acoperi din economisările anului 1916.

Nr. 65 Aceeași comisiune referează asupra bugetului Consistoriului din Oradea-mare pe anul 1916 și propune, iar Sinodul decide:

La titlul „Venite” p. 3. retribuțiunea protopopilor de 6000 cor. se rectifică la: 3600 cor.; p. 12. cvota din fondurile comune de 4000 cor. se elimină. Tot asemenea se elimină și onorarul fizicului consistorial de 300 cor. dela titlul „Spese” p. 27. și astfel se stabilește și votează:

Bugetul

Consistoriului gr. ort. român din Oradea-mare pe anul 1916.

A) Venite.	1915.	1916.
1. Ajutorul de stat . . .	40.000.—	40.000.—
2. Compet. sidoxială . . .	1.200.—	1.200.—
3. Retribuțiunea protopopilor	3.600.—	3.600.—
4. Contribuiri eparhiale dela comune	8.000.—	8.000.—
5. Contribuiri eparhiale dela intelectuali	—.—	4.000.—
6. Taxa de 1 cor. dela cununii	200.—	100.—
7. 10% spese de admin. dela fonduri și fundațiuni	300.—	250.—
8. Cvota din fondul de asigurare	1.704.10	1.770.30

9. Cvota din fondul cultural comun . . .	1.183.76	1.182.62
10. Venite neprevăzute	100.—	100.—
11. Arânda casei din str. Capușinilor	3.840.—	4.100.—
Suma:	60.227.86	64.302.98

B) Spese.**I. Senatul bisericesc.**

1. Salarul vicariului . . .	10.000.—	10.000.—
2. Salarul ases. ref. bisericesc	3.500.—	3.600.—
3. Bani de cvartir ace-luiaș	800.—	800.—
4. Retribuțiunea protopopilor	6.000.—	6.000.—
5. Defensorului matrimonial	—.—	200.—
6. Spese neprevăzute	200.—	200.—
Suma:	20.500.—	20.800.—

II. Senatul școlar.

1. Salarul referentului școlar	3.500.—	3.600.—
2. Bani de cvarti ace-luiași	800.—	800.—
3. Remunerațiunea catihetilor	800.—	800.—
4. Remun. catihetului V. Popoviciu Orade	400.—	400.—
5. Remunerațiunea revizorului școlar	1.200.—	1.200.—
6. Paușal revizorului școlar	1.200.—	1.200.—
7. Ajutorarea școalelor	1.500.—	1.500.—
8. Spese de călătorie în afaceri școlare	200.—	200.—
Suma:	9.600.—	9.700.—

III. Senatul epitropesc.

1. Salarul secretarului	3.500.—	3.600.—
2. Aceluiași bani de cvartir	800.—	800.—
3. Salarul referentului epitropesc	3.500.—	3.600.—
4. Bani de cvartir ace-luiași	800.—	800.—
5. Salarul actuarului	2.400.—	2.500.—
6. Bani de cvartir ace-luiași	800.—	800.—
7. Onorar fiscului	1.000.—	1.000.—
8. Onorar cassarului	400.—	400.—
9. Salar controlorului contabil	—.—	3.600.—
10. Bani de cvartir ace-luiași	—.—	800.—
11. Salar p. un protocolist-cancelist	1.200.—	2.400.—
12. Salar p. 2 scrietori	1.400.—	2.000.—

13. Sâmbria servitoriului	720.—	840.—
14. Lemne pentru cancelarii	600.—	1.000.—
15. Pentru luminare	60.—	60.—
16. Recvizite p. cancelarii	300.—	300.—
17. Instruarea cancelariei	500.—	500.—
18. Contribuțiune și echivalent	1.200.—	2.500.—
19. Tipărituri p. toate resoartele	600.—	600.—
20. Compet. sidoxială	1.200.—	1.200.—
21. Spese de călătorii în afaceri epitr.	200.—	200.—
22. Diurne și viatic deput. sinod.	1.500.—	1.500.—
23. Diurne și viatic deput. congressuali	1.500.—	1.500.—
24. Conservarea edificiilor	1.200.—	1.200.—
25. Spese neprevăzute	300.—	300.—
26. Interese și alte cheltuieli cu casa din strada Capușinilor	11.284.—	10.034·96
Suma:	36.764.—	43.634·66

Reasumare.

I. Senatul bisericesc	20.500.—	20.800.—
II. Senatul școlar	9.600.—	9.700.—
III. Senatul epitropesc	36.764.—	43.634·66
Suma:	66.864.—	74.134·66

Bilanț.

A) Venite	64.302·98
B) Spese	74.134·66
Deficit:	9.831·68

care se va acoperi din economizările eventuale.

Nr. 66. Urmează referada comisiunii petiționare. Raportor Aron Bulzan.

Cererea președintelui comitetului parohial din comunele Josani-Gurbești și Goila, protopopiatul Beiușului, pentru descrierea sumei de 85 cor. 86 fil. restantă în taxa de asigurare până cu finea anului 1914

Se transpune Consistoriului din Oradea-mare pentru rezolvire meritorială.

Nr. 67. Cererea aceluiași pentru votarea unui ajutor din fondurile diecezane și concesiune de colectare în întreaga dieceză în scopul reedificării casei parohiale și a aparținătoarelor ei, la propunerea aceleiași comisiuni

Sinodul încuviințează colectarea pe teritoriul Consistoriului din Oradea-mare, iar în cât privește ajutorul din fondurile diecezane, rugarea se transpune Consistoriului din Oradea-mare spre rezolvire în competența sa.

Nr. 68. Cererea comitetului parohial din Baia protopopiatul Radnei pentru descrierea

sumei restante de 377 cor. în contribuirea diecezană și pentru ca aruncul anual să se reducă la 25 cor., la propunerea comisiunii

Se transpune Consistoriului din Arad spre rezolvire competentă.

Nr. 69. Cererea catihetului Alexandru Mihaș din Timișoara pentru regularea salariului lui în conformitate cu salariile profesorilor și a oficianților consistoriali din Arad

Se transpune Consistoriului din Arad spre rezolvire competentă.

Nr. 70. Urmează cererea profesorului de teologie Dr. Iustin Suciș pentru a i-se votă un adaus de scumpete corăspunzător salariului, după cum s'a dat celorlalți profesori și oficianți consistoriali

Comisiunea propune: Rugarea se transpune Consistoriului din Arad spre competentă deliberare și rezolvire.

Deputatul Vasilie Goldiș face contra propunerea: Veneratul Consistoriu din Arad se fie avizat a da ajutorul de scumpete, iar în cât ar subsistă motive de natură disciplinară, acele se fie deliberate meritorial prin introducerea cercetării.

Pentru desbaterea chestiunii, la propunerea deputatului Dr. Georgiu Popa — în senzul regulamentului — se suspendă ședința publică și Sinodul se preface în conferință secretă. După încheierea desbaterii deschizându-se ședința, prezidiul publică concluzul conferinței în textul:

Rugarea profesorului de teologie Dr. Iustin I. Suciș se transpune Consistoriului din Arad spre competentă deliberare și rezolvire.

Nr. 71. Cererea Văd. Sofia Comloșan pentru de a se repară edificiile diecezane din Rontău ce i-s'a dat ei spre beneficiare

Se transpune Consistoriului din Arad ca proprietar al bunului din Rontău, spre deliberare competentă.

Nr. 72. Urmează referada comisiunii bugetară, carea prin referentul ei Dr. Aurel Cioban propune stabilirea și asignarea speselor împreunate cu prezenta sesiune sinodală în modul următoriu:

I. Pentru deputații din districtul Consist. Aradan:

a) diurne	Cor.	1.540.—
b) spese de călătorie	"	216·20
De tot:	Cor.	1.756·20

II. Pentru deputații din districtul Oradea-mare:

a) diurne	Cor.	760.—
b) spese de călătorie	"	293·40
De tot:	Cor.	1.053·40

Sinodul stabilește diurnele și speșele acestei sesiuni sinodali în suma propusă de comisia bugetară și le asemnează la cassa Consistoriului din Arad și

anume: pentru deputații din districtul Consistoriului din Arad în sarcina bugetului propriu, iar pentru deputații de pe teritoriul Consistoriului din Oradea-mare, ca anticipațiune în contul cvotei, ce acest Consistoriu are să o primească din venitul fondurilor diecezane, conform bugetului.

Nr. 73. Pentru autenticarea protocolului ședinței prezente și a celorlalte protocoale neautentificate

Se designează biroul și deputații cu sediul în Arad.

Terminate acum agendele sesiunii actuale, Preasfinția Sa Dl episcop președinte se adresează Sinodului cu următoarele cuvinte: „Este de datorința noastră, că precum la început ne-am îndreptat către prea înduratul Dumnezeu, cu rugăciune cerându-i, ca să trimită duhul lui cel sfânt peste noi, așa acum la sfârșit să-i aducem rugăciune de mulțumită, că ne-a ajutat, ca în spirit conciliant și în cea mai perfectă ordine să putem termina aceasta sesiune sinodală.

Să-i aducem mulțumită, că ne-a luminat să înțelegem în măsură tot mai mare datorința ce ne-o impune poziția ce ocupăm în organismul bisericii noastre, de a păstra cu sfințenie caracterul sinodalității apostolice al întrunirii noastre, din care de astădată a lipsit cu desăvârșire orice patimă și personalitate.

Și acum după Dumnezeu vă mulțumesc și D-voastră, Domnilor deputați, pentru zelul și interesul manifestat atât în plenul Sinodului, cât și în comisiunile cari au pregătit materialul de așa, ca cu toții să-l putem înțelege și să luăm decisiuni aproape unanime.

Dar pe cât sunt de vesel, că am terminat în așa mod lucrările noastre, pe atât sunt de îngrijit și chiar mâhnit, că s'a adus un concluz, pe care n'am speranță a-l putea executa, și sunt mâhnit de aceea, că prevăd de pe acum, că voi fi necesitat a veni cu raport de asemenea cuprins la proxima sesiune. Mă mângâie însă speranța, că însufletirea, cu care D-Voastră, a-ți adus acel concluz, Vă va îndemna să-mi îndigitați modalitatea și să-mi oferiți și mijloacele trebuincioase întru realizarea afacerii, despre a cărei iminentă necesitate ne-am convins în unanimitate și care ne și preocupă pe toți în aceeași măsură.

Și acum repetind mulțumitele mele, declar sesiunea sinodală pentru anul 1916 de încheiată.

La îngrijitoarele și părinteștile cuvinte de încheiere ale Preasfinției Sale Dl episcop-președinte, răspunde în numele Sinodului deputatul Dr. Aurel Cioban în următoarele:

Fac constatarea, că ne-am prezentat la aceasta sesiune cu mare îngrijorare din cauza timpurilor și împrejurărilor extraordinare, dar dăm mulțumită lui Dumnezeu, că cu toate aceste am putut rezolvi agendele puse la ordi-

nea zilei spre mulțumire generală. Suntem mulțumitori și recunoscători în primul rând P. S. S. Dlu Episcop, care prin vasta sa experiență și agerimea extraordinară de a cuprinde afacerile, a ferit Sinodul și prin el instituțiunile bisericii de sgudui preîngrijitoare. Tot odată mulțumim și Venerabilelor Consistoare pentru lucrările lor perfecte, cari ne-au dat posibilitatea a aduce concluze aproape unanime în toate afacerile. Și când exprimăm mulțumita și recunoștința noastră pentru toate aceste, asigurăm tot odată pe P. S. Sa Dl episcop despre devotamentul și încrederea noastră și îi promitem tot sprijinul spre a-i ușora sarcina în ponderoasa sa misiune împreună cu cea mai mare răspundere.

Iosif Moldovan
notar.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința comisiunii autenticatoare, ținută în 30 aprilie (13 maiu) 1916.

Joan J. Rapp m. p.

episcop-președinte.

Roman Ciorogariu m. p.

Petru Truția m. p.

V. Beleş m. p.

Dr. C. Iancu m. p.

Iosif Moldovan m. p.

Nr. 2351/1916.

Anunț școlar.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că petițiunile de primire în institutul nostru teologic din Arad, pe anul școlar 1916/17, au să fie înaintate subscrisului Consistor cel mult până la 2/15 august 1916, instruite cu:

1. Atestat de botez dela parohie, stradat în timpul cel mai recent.

2. Testimoniul școlar, prin care se dovedește că are pregătirea recerută prin regulamentul institutului.

3. Atestat de moralitate, dela oficiul parohial la care aparține, vidimat și de protopresbiterul tractual.

4. Atestat medical despre starea sanitară și întregitatea membrilor corporale.

5. Dacă petentul dela absolvirea școalelor medii s'ar fi dedicat altei carieri, ori a avut alta ocupațiune, atunci prin atestat dela oficiul parohial la care aparține, vidimat și de concernentul protopresbiter, are să dovedească ocupațiunea și timpul petrecut dela ultima frecvența școlară până în timpul de față.

6. Certificat dela Comisiunea de asentare, spre dovedirea, dacă cu ocaziunea asentării s'a aflat apt ori nu pentru serviciul militar.

7. Petițiunile au să fie provăzute cu timbru de una coroană, ori cu atestat de paupertate.

8. Petenții sunt avizați a scrie corect și legibil locul ubicațiunii și posta ultimă, apoi să alature și mărci postale recerute pentru a li-se putea trimite rezoluția în scrisoare recomandată.

Arad, la 9/22 maiu 1916.

*Consistorul gr.-or. rom.
din Arad.*

Concurs.

Se publică concurs pentru 2 stipendii de câte 350 Cor. pe anul școlar 1916/17, unul pentru un elev din despărțământul teologic, altul pentru un elev din despărțământul pedagogic al institutului teol. gic-pedagogic gr.-or. român din Arad, ce se vor conferi din »Fondul de ajuto-rare al elevilor dela seminarul diecezan gr.-or. român din Arad«. Petitele au se fie înaintate la adresa direcțiunii institutului ped.-teol. gr.-or. român din Arad până la 28 maiu (10 iunie) a. c.

1. Estras de botez.
  2. Estras de pauperlate.
  3. Testimoniu de pe anul școlar 1915/16.
- Arad, 1/14 maiu 1916.

*Roman Ciorogariu
director.*

CRONICA.

Necrolog. Subscriși cu inima frântă de durere aducem la cunoștință, că bunul nostru tată, respective moș *Ioan Givulescu* învățător în penziune, a trecut la cele eterne joi, în 12/24 maiu, la orele 11 și jumătate din noapte. În al 80-lea an al etății. Rămășițele scumpului nostru defunct se vor așeza spre vecinică odihnă sâmbătă în 14/24 maiu, la orele 3 d. a. în cimiterul gr.-or. rom din Soborșin. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată! Soborșin, la 13/26 maiu 1916. Protasie Givulescu, Procopie Givulescu, Traian Givulescu, Eugenia Givulescu măr. Caba fi și fică. Ioan Caba ginere. Alexandra Givulescu nasc. Dascal, Anuța Givulescu nasc. Beleş, Matilda Givulescu nasc. Raschel nurori. Dr. Iulian Givulescu, Cornel Givulescu, Felicia Givulescu, Ionel Givulescu, Virgil Givulescu, Lelița Caba, Emil Caba, Liviu Caba nepoți și nepoate.

În răposatul s'a stins un distins tip al dascălului românesc. Asupra mormântului lui strălucesc virtuțile cari l'au făcut cinstit înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Fie binecuvântată memoria lui și mărit neamul de fi și fice rămași pe urmele virtuți'or părintești.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională din Bârsa, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în »Biserica și Școala«.

Emolumentele sunt:

1. Bani gata dela comuna bisericască 1000 cor., iar competențele dela aceasta sumă în sus sunt asigu-

rate ca întregire de salar prin rezoluțiunea ministerială Nr. 70025/19 5.

2. Cvarțir corespunzător în edificiul școalei cu supraedificate și jumătate intravilan pentru grădină.

3. Spese de conferință 20 cor.

4. Scripturistica inv. 10 cor.

5. Dela înmormântări, la cari va fi poftit 2 cor.

De încălzirea și curățirea internă a locuinței se va îngriji învățătorul, iar de curățirea externă a locuinței, a salei de învățământ și de încălzirea salei comuna bisericască.

Alesul învățător este îndatorat să conducă strana, să instrueze elevii în cântările bisericesti, să-i conducă și supraveghezn în s. biserică regulat în fiecare duminică și sârbătoare fără alta remunerațiune.

Reflectanții sunt poștiți să-și înainteze recursurile adresate comitetului par. din Bârsa în termenul concursual Preaonoratului Oficiu ppbiteral din Buteni și ajustate cu următoarele documente: 1. Extras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu, având să se prezinte sub durata concursului în vre-o duminică ori sârbătoare în s. biserică din loc spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Din ședința com. par. din Bârsa, ținută la 20 martie (2 aprilie) 1916.

*Miron Gucu
paroh, preș. com. par.*

*Eugen Halic
not. com. par.*

În conțelegere cu: *F. Roxin* ppbiter, insp. școlar.

—□—

2—3

Pe baza ordinului Venerabilului Consistor gr.-or. rom. din Oradea-mare de sub Nr. 2810 șc. 1916 se publică concurs pentru îndeplinirea vacantului post de învățător-cantor din V. Seliște (Vaskóhszeleste) tractul Vașcăului, cu termen de 30 zile dela prima publicare în »Biserica și Școala«.

Emolumentele sunt:

1. În bani gata 380 coroane. 2. 8 cubule de bucate à 12 cor. 96 coroane. 3. Pentru lemne 75 coroane. 4. Pentru 80 porții de fân 32 coroane. 5. Venite cantonale 40 coroane. 6. Locuință și grădină. 7. Pentru conferință eând va participa 20 cor. 8. Întregirea dela stat staverită sub Nr. 798/0/1910.

Curățitul și încălzitul salei de învățământ cade în sarcina comunei bisericesti.

Alesul fără altă remunerațiune va fi îndatorat a instrui elevii școalei de repetiție, a se îngriji de cantorat în biserică și în parohie pe lângă stolele îndatinate, a instrui elevii în cântările bisericesti, precum și să-i conducă și supravegheze în sf. biserică în dumineci și sârbători.

Comuna bisericască are sală corespunzătoare și provăzută cu toate recvizitele pretinse de legea școlară.

Doritorii de a ocupa aceasta stațiune să-și înainteze recursul în termenul concursual P. On. Oficiu protopresbiteral al tractului Vașcău în Cusuiș (Kószvényes) adresate comitetului parohial din V. Seliște — cu documentele recerute — având a se prezentă în vr'o duminică ori sârbătoare în sf. biserică spre a-și arată desteritatea în cant și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial din V. Seliște ținută la 3/16 aprilie 1916.

Pentru comitatul parohial

*Ilie Bursașiu
prezident.*

În conțelegere cu: *Vasilie Nicorutia* vicar ppsc.

—□—

3—3